

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

**ELEKTROWNIE WIATROWE
W ŚWIETLE KONTROLI NIK**

**ANALIZA ZABEZPIECZENIA INTERESÓW SPOŁECZNYCH
W PROCESIE LOKALIZACJI I BUDOWY
LĄDOWYCH ELEKTROWNI WIATROWYCH**

Warszawa, 10 maja 2016 r.

Uwarunkowania rozwoju elektrowni wiatrowych w Polsce

- ❑ Konferencja w Kioto,
- ❑ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Mapa wietrzności w Polsce

© Polenergia SA

Legenda:

- Wybitnie korzystne
- Korzystne
- Średnio korzystne
- Niekorzystne
- Wybitnie niekorzystne

Oddziaływanie elektrowni wiatrowych na środowisko i życie ludzi

Najczęściej stawianym zarzutem przeciwko budowie farm wiatrowych jest negatywne oddziaływanie na środowisko życia ludzi. Coraz częściej przyczyną sprzeciwu wobec lokalizacji farm wiatrowych jest także kwestia degradacji krajobrazu. Najczęściej tego typu argumenty podnoszone są w regionach o dużych walorach krajobrazowych i z rozwiniętym sektorem turystycznym.

Zakres przedmiotowy analizy

Celem analizy było uzyskanie odpowiedzi na pytanie:

Czy obowiązujące normy prawne oraz ich realizacja skutecznie zabezpieczają interesy społeczności lokalnych w procesie lokalizacji i budowy lądowych elektrowni wiatrowych?

Rekomendowane w analizie założenia lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych

Najistotniejsze kwestie dotyczące przebiegu procesu inwestycyjnego:

- Lokalizacja inwestycji i uwarunkowania środowiskowe – dokumenty planistyczne.
- Koszty prac planistycznych.
- Sprawność postępowania środowiskowego.
- Przebieg postępowania w razie lokalizacji inwestycji na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.
- Transparentność prowadzonych postępowań.
- Udział społeczeństwa na każdym etapie postępowania planistycznego i środowiskowego.

Ocena

- ❑ Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że zarówno obowiązujące normy prawne jak i ich stosowanie nie zabezpieczają skutecznie interesów społeczności lokalnych w procesie lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych.
- ❑ Ponadto, właściwe organy administracji publicznej nie w pełni przestrzegały ograniczeń związanych z lokalizacją i budową elektrowni wiatrowych.

Ocena c.d.

- Zidentyfikowano pięć obszarów w których występują istotne dla procesu niejednoznaczności i niespójności przepisów prawa skutkujące występowaniem problemów we właściwym stosowaniu norm prawnych.
- Zidentyfikowano trzy obszary wpływające na brak zabezpieczenia interesów społeczności lokalnych w procesie lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Nieprawidłowości systemowe

- Bezpośrednie bądź pośrednie finansowanie dokumentacji planistycznej przez inwestorów

Nieprawidłowości systemowe

- ❑ Słabość instrumentów prawnych nadanych wyspecjalizowanym podmiotom publicznym i ich organom, niezbędnych do oceny prawidłowości opracowania prognozy oddziaływania na środowisko i raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Nieprawidłowości systemowe

- ❑ Nieadekwatna metodyka pomiaru hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe

Nieprawidłowości systemowe

- ❑ **Możliwość budowy elektrowni wiatrowych na terenach objętych ochroną przyrody**

Nieprawidłowości systemowe

- ❑ Lokalizacji lądowych elektrowni wiatrowych w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy bez uwzględnienia instytucji „dobrego sąsiedztwa”.

Oczekiwane efekty w obszarze zabezpieczenia społeczeństwa w procesie lokalizacji elektrowni wiatrowych

W zakresie zabezpieczenia interesów społeczności lokalnych w procesie lokalizacji elektrowni wiatrowych trzy kwestie wydają się szczególnie ważne:

- ❑ **Pierwsza kwestia** dotyczy wiarygodności osób pełniących funkcję organów gminy. Ustalenia kontrolne NIK pokazują, że w gminach zaangażowanych w procesy planistyczne związane z elektrowniami wiatrowymi, często występuje sytuacja konfliktu interesów.
- ❑ **Druga kwestia** to kwestia pracy nad wzrostem poziomu świadomości mieszkańców gminy poprzez pełną i rzetelną realizację zasady zapewnienia udziału społeczeństwa w postępowaniu planistycznym i środowiskowym.
- ❑ **Trzecia kwestia** dotyczy możliwości przełożenia inwestycji na poprawę standardu życia społeczności lokalnych.

Podsumowanie

W związku z przeprowadzoną analizą, zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, niezbędne jest rozważenie podjęcia działań legislacyjnych w zakresie dotyczącym:

- ❑ Wprowadzenia rozwiązań zapewniających **otwarty, oficjalny sposób finansowania Planu miejscowego** i takie konstruowanie sposobów jego finansowania, które nie będzie prowadzić do omijania przepisów prawa.
- ❑ **Wzmocnienia procesu oceny prawidłowości przygotowanych dokumentów (Prognoza i Raport)**. Należy rozważyć ustawową zmianę funkcji opiniowania tych dokumentów przez organy specjalistyczne na funkcję uzgadniania. Pozwoli to na wzmocnienie merytoryczności przygotowanych dokumentów.
- ❑ Wprowadzenia **do porządku prawnego pojęcia dominanty krajobrazowej**, którą w sposób ewidentny są wysokie elektrownie wiatrowe, co przyczyni się do wzmocnienia ochrony zarówno parków krajobrazowych i ich otulin, jak i terenów najbardziej atrakcyjnych krajobrazowo.
- ❑ **Właściwego zabezpieczenia dopuszczalnego poziomu emitowanego hałasu**. Należy rozważyć wprowadzenie do systemu prawnego kryterium odległościowego definiującego dopuszczalną odległość lokalizacji elektrowni wiatrowych od siedlisk i zabudowań ludzkich, jednakże przy zachowaniu kryterium poziomu emitowanego hałasu.

Podsumowanie c.d.

W zakresie skuteczności zabezpieczenia interesów społeczności lokalnych w procesie lokalizacji elektrowni wiatrowych należy rozważyć następujące działania:

- ❑ W sposób zdecydowany **unikać konfliktu interesów osób pełniących funkcję w organach gminy** z koniecznością reprezentowania przede wszystkim dobra wspólnoty samorządowej. Osoba pełniąca funkcje organu władzy wykonawczej w gminie powinna przy rozpoczęciu procesów planistycznych składać **oświadczenie o występowaniu sytuacji konfliktu interesów**, a osoby które nie wyłączyły się z procedowania w sprawach dotyczących bezpośrednio ich interesu prawnego powinny być poddane sankcjom o charakterze dyscyplinującym.
- ❑ W celu nadania jeszcze **większej wagi procesowi konsultacji społecznych** rozważyć, aby zasady i tryb konsultacji w sprawie inwestycji budowy elektrowni wiatrowych były ustalane uchwałą rady gminy.
- ❑ W celu przełożenia inwestycji na poprawę standardów życia społeczności lokalnych rozważyć **możliwość wprowadzenia opłaty za „korzystanie z krajobrazu”** traktowanej jako danina publiczna o charakterze lokalnym z płatnością przez cały okres trwania inwestycji.